

Plac Dąbrowskiego Jana Henryka

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Północne

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Od polskich postaci historycznych

Rok utworzenia nazwy:

Opis

Jan Henryk Dąbrowski herbu Panna (1755-1818) - generał. Pochodził z Pierzchowca niedaleko Gdowa, ze szlacheckiej rodziny, w której płynęła niemiecko-szkocka krew. Jako nastolatek zaciągnął się do wojsk saskich, z którymi odbył w 1779 roku kampanię sukcesyjną bawarską. Zapoznał się wówczas z wszelakimi ówczesnymi technikami sztuki wojennej, dzięki czemu w 1784 roku awansowany został do stopnia rotmistrza gwardii królewskiej. Z wojskiem polskim związał się w 1792 roku. Po drugim rozbiórce Polski planował wzniesienie antypruskiego powstania, dlatego też podczas insurekcji kościuszkowskiej w 1794 roku brał udział w obronie Warszawy (wsławił się podczas obrony Powązek 28 VIII) a po wyprawie do Wielkopolski otrzymał stopień generała - porucznika. Pertraktując z królem pruskim Fryderykiem Wilhelmem II o antycarskim powstaniu został oskarżony o szpiegostwo i zmuszony do emigracji. Początkowo wraz z Józefem Wybickim i byłym prezydentem Warszawy Franciszkiem Barssem znalazł się w Paryżu i tam za wstawiennictwem Napoleona Bonaparte próbował stworzyć polską armię. Przedsięwzięcie to - za zgodą cesarza - powiodło się dopiero we Włoszech (dekret z 9 I 1797 roku). Do kraju powrócił dopiero w 1806 roku po zwycięskiej bitwie pod Jeną i w Wielkopolsce wzniecił powstanie, stając na czele utworzonej tam III Legii. Potem był głównym organizatorem wojsk Księstwa Warszawskiego, uczestnikiem wszystkich kampanii napoleońskich (ciężko ranny w 1812 roku w bitwie nad Berezyną). Po śmierci księcia Józefa Poniatowskiego objął dowodzenie nad całą armią. W Warszawie znalazł się po utworzeniu Królestwa Polskiego. Został wówczas awansowany do rangi generała broni i mianowany senatorem-wojewodą. Zawsze jednak był w opozycji do wielkiego księcia Konstantego, ponadto patronował loży masońskiej. Dość szybko wycofał się jednak z polityki i osiadł w darowanym mu przez Napoleona majątku Winnogóra, gdzie zmarł prawdopodobnie w wyniku gangreny nogi.

Spoczywa:

Kaplicy miejscowego kościoła.

Ciekawostki

Powstał ok. 1730 na tyłach pałacu marszałka Franciszka Bielińskiego jako „lasek do promenady. W 1757 plac stał się rynkiem jurydyki Bielino, której właścicielem był marszałek Bieliński. Plac zabudował Jakub Fontana parterowymi domami. Na środku zostawiono zieleniec stąd pierwotna nazwa: pl. Zielony. Mieściło się na placu targowisko starzyzną Pocięjów (przeniesione z pl. Teatralnego) i wystawiano przedstawienia cyrkowe: występowała tu trupa Rentza, a po spaleniu prowizorycznych budynków trupa wołyżerska Wilhelma Carre. Po nim przejął cyrk Apolinary Kątski na koncerty artystów miejscowych. Słynna była Meksykanka Julia Pastrana kobieta z brodą. Głosiła plotka, że była córką pięknej Meksykanki porwanej przez zbójców, a wyratowanej przez orangutana, który w zamian za ratunek domagał się bananów i seksu. Julia była tak popularna, że śpiewano o niej piosenki i nazywano po niej statki wiślane. Ostatnie przedstawienia odbyły się jesienią 1861. W 1859 i 60 Towarzystwo Rolnicze urządzało tu wystawy bydła. W 1858 przebito Erewańską (Kredytową) i plac uzyskał połączenie z Marszałkowską, co przyczyniło się do jego rozwoju. Od 1870 osiedlają się tu zamożni arystokraci i przedsiębiorcy. Zlikwidowano sklepy i targi. W 1894 na placu stanął, przeniesiony z pl. Saskiego, pomnik poświęcony zabitym generałom rosyjskim w czasie powstania listopadowego wg proj. Corazzięgo. W 1916 pomnik zniszczono, okazało się, że zamiast z brązu, był z blachy, tylko pomalowany patyną. Prawdopodobnie pieniądze na pomnik ukradli carscy urzędnicy. W 1922 zmieniono nazwę na dzisiejszą. W 1944 zabudowa została spalona, ale nie zupełnie. Po 1945 część kamienic rozebrano i wycięto ze skweru drzewa, zabudowując stronę od Marszałkowskiej wg proj. Wacława Kłyszewskiego, Jerzego Mokrzyńskiego i Eugeniusza Wierzbickiego.

Stan obecny:

Nr 1: kamienica Granzowa. Przed wojną nosiła adres Rysia 1. Zbudowana w 1866 wg proj. Juliana Ankiewicza, w 1931-3 przebudowana wg proj. Lucjana Korngolda i Henryka Bluma dla Towarzystwa Ubezpieczeń Polonia. Właścicielem kamienicy był jakiś czas książę Konstanty Lubomirski. Ok. 1933 alegoryczne rzeźby wykonał Franciszek Strynkiewicz. W 1919-36 mieściła się tu Rada Adwokacka. Wnętrza z lubiądzkiego dolomitu, trawertynu rzymskiego i szarego i czarnego marmuru. W 2005 generalnie wyremontowana wg proj. pracowni KAPS, dzięki inwestorowi z Anglii, Markowi Duwalowi. Na fasadzie zabezpieczono postrzeliny z czasów wojny.

Nr 2\4 Blok mieszkalny. Powstał w latach 50 XX w. na miejscu hotelu Victoria takiego niższej kategorii. Dziś mieści się tu Sushi Cafe Skorupka.

Nr 3: Kamienica. Powstała wg proj. Juliana Ankiewicza. Do 1929 mieściło się tu Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej. W 1931 kamienicę przebudowano wg proj. L. Korngolda.

Nr 4: Dom mieszkalno-administracyjny Spółdzielni Pracowników Ministerstwa Przemysłu. Powstał w 1949 wg proj. W. Kłopotowskiego.

~ Kamienica. Powstała w poł. XIX w. Mieścił się tu hotel Victoria. Wnętrza przetrwały do Powstania Warszawskiego, po zniszczeniu mury nie nadawały się do odbudowy.

Nr 5: Blok mieszkalny.

~ Kamienica Maringeów (róg Szkolnej i Rysiej). Powstała w 1865-7 wg proj. Teodora Witkowskiego. Właściciele założyli tu Hotel Francuski. 15.08.1915 zamieszkał tu Piłsudski po przybyciu do Warszawy. Budynek zniszczono w czasie II wojny i nie odbudowano.

Nr 6: pałac Szlenkiera. Zbudowany w 1881-3 wg proj. Witolda Lanciego dla rodziny Szlenkierów (właściciele garbarni na Lesznie, uczestnicy powstań patriotycznych, filantropi). Karol Szlenkier ogłosił konkurs na budowę pałacu. I choć pierwszą nagrodę otrzymali Dziekoński, W. Marconi i Zygmunt Twarowski, a drugą Adam Oczkowski, to Szlenkier wybrał do realizacji projekt trzeci: Lanciego. Budowę realizowała firma Granzowa. Od 1922 budynek stanowi własność rządu włoskiego. W czasie wojny zniszczone zostały posągi, kolumnienki i sztukaterie, zdobiące pałac. W 1946-7 pałac odbudowano bez rzeźb atlantów i bez większości dekoracji. W 1964-5 budynek wyremontowano. Do dziś mieści się tu Ambasada Włoch.

Nr 8: kamienica Goldstanda. Powstała w 1912 wg planów Juliusza Heppena i Józefa Napoleona Czerwińskiego na miejscu dwupiętrowej kamienicy z połowy XIX w. W 1919 umieszczono tu Ministerstwo Pracy i Robót Publicznych, a od Kredytowej mieściła się filia słynnej restauracji

„Ziemiańska. Od strony placu w latach 30 XX działał dancing Kakadu. W czasie wojny kamienica została rozpruta do wysokości 3 piętra bombą lotniczą. Pierwotnie posiadała 7 pięter, ale po zniszczeniach wojennych obniżono, dostosowując do reszty zabudowy i skuto ozdoby w czasie odbudowy w 1946-7.

Fontanna z rzeźbą Chłopiec z krokodylem. Powstała w 1930 jako dzieło Stanisława Jackowskiego. W czasie wojny została zniszczona i po renowacji w firmie Braci Łopieńskich ustawiona na tyłach budynku Prezydium Stołecznej Rady Narodowej na pl. Bankowym. Fontanna powróciła tu 2.08.1961

Data nadania nazwy: 1921.07.05
